HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

וידום השמש. דיהושע כתיב כשנלחם עם חמשת המלכים הכריז על הגבעונים. והכא נקט לה משום דפליגי לעיל [כד:] ר"ש ורבי שמואל בר נחמני במערב פסוקא דויסערנה ופליגי נמי במדרש דויעמד השמש: **וידום.** שתק מלומר שירה שכבל עת לכתו לינו שותק ובעמידתו שותק ויהושע אומר שירה בשעילה דכתיב [יהושע י] **על ספר הישר.** שעתיד ליעשות לי נס: **ספר תכריסם בו.** היינו ספר גרמשית שמעשה תבות כתובים בו: **מום ישריט.** בלעט מבקש על עלמו שימות מיתה של גויעה כמותן: **והיכה רמיזה.** בגרמשית שעתיד יהושע לעשות נגם זה. יהושע מבקש לפרים גם כלכתיב (במדבר יג) למטה לפרים הושע בן נון [וכתיב בתפריס וורעו יהיה] מלך הגויס כל התרעות נתמלאו מירתתו ומתימתו זרעו של תפריס יהיה מלך הגויס תדם נוגח כתן מלחמה ותין בני תפפמייל יודעין הם תבל בשעה שעמדה לו חמה ליהושע נרתה לכל העולם וירתו מפניו: **ספר מצנה סורה וספר שופטים** (ג) ג"ג. הכא ותגב ריהטה דגילפת לתקנן ניקבעה (ד) היא ושמשת היא להא לא רמיזת ביה: **ויעמד השמש.** יש בתשמיעה שתי עכבות אחת בתלי השמים והיינו בתלי היום ואחת תמוך לבקיעתו: **דלמיב ולא אץ לבוא.** תלא שהה כיום תמים להיינו עשרים ותרבע שעות דיום אינו תמים ושלם תלא עם לילו: **עשרים ותרבעה.** היה לותו יום מעולת השחר עד יציאת הכוכבים ויום תמים תכולה מילמת תקי תהלוך ותעמידה: **חויל שיח.** עד תלי השמים: **וקס שיח.** לכתיב ויעמד השמש: **וחויל שיח.** עד ערב וקס שיח לכתיב ולא אץ לבוא: **כולה מילמת.** היולכו ועמידתו כיום תמים עשרים ותרבע של יום ולילה דשלר יתים: **ל' ושיח.** דיום תמים דקרת תעמידה לחול תקי: **תרבעים ושמונה.** דיום תמים דקרת תשהיה דשקיעה תקי וקמייתת ללת כתיב ביה כיום תמים שתם עמידה שיח עשר שעות כעמידה שדלכו לעמוד ולשתוק בגילה: **תילת דאמרי.** הנך שיעורי דהכך רבנן בתוספתת שיתוספ על היום קאמרי להו: **רבי יהושע בן לוי אמר עשרים ותרבע.** הוחי התוספתת ויום תמים תעמידה תקי: **ור"ח אמר ל"ו.** הוי תוספתת ויום תמים דקרת תעמידה ללת אץ לבוא תקי וקמייתת שתמת י"ב שעות כמורת בילה: **ור' שמואל בר נחמני.** שבר לכיום תמים תעמידה דוחת אץ לבוא תקי ומיהו מקיש עמידתו לחלי השמים לגיחתו ללת אץ לבוא: **נקדימון בן גוריון גמרת.** שהלוויהו הגמון (ו) אחד עשר מעיות כו' בתסכת תעיות בף יט:): **נפ' שלר תעיות אלו** (שם יט:): **למשה.** במלחמת סיחון: **לא היה כיום ההוא.** בתעשה דיהושע כתיב: **אחני ברה.** ללת היו בתשה: **ויאמר נלמד בני יהודה קשת.** בקינה שקונן דוד על שאול כתיב: **הלא היא כתובה.** דבני יהודה היו מוסכי קשת: **יד לנגד עורף.** תמוצע בקשת נותן ידיו כנגד עיניו להיינו מול העורף הטרי"ל בלע"ז: **דלמיב.** בתשמע תורה ועשית היטב והטוב: **לחוחו היא מלחמה שצריכה לימוד הו':** ומנלן. דלקרת ביהודה כתיב: **דלמיב.** בריאת לפיקרת מי יעלה בתחלה אל הכנעני להלחם בו ויאמר תשם יהודה יעלה אלמת תשם מלחמה לפיקרת ליהודה קיימי: **וירס הטבח אח השוק ואח העליה.** משום פלוגתת דהני אמוראי גופייהו נקט לה: **והעליה.** מה תעליה: **דמסמכא שוק לאליה.** השוק תמוך[ו] לאליה מלמעלה ומסמכה על השוק ושוק הוא עשם של לומת הגיד התמוצע בין קוליא לתרכובה ומיבריח תתחוטים סומכין אח העליונים: **דמחיס.** מניח תזה על השוק גבי תזה ושוק של שלמים בשעת תנופה והיינו תעולתת תע"פ דזבח הוא כתיב בכתיב (שמות ו ט) כי הוא יבבך (אח) תזבח לא הוא תזה ושוק: **דילהו לכהן דשמה קטנה הוא וקיימת לן בפרק בתרת דזבחים** (דף קיט:) תזה ושוק גדולה ואין תזה ושוק בשמה קטנה: **שופי.** כף תירך תסובב עשם תקולית ושוקין פולפ"ח: **לא יפייחד איש אחד עם שתי נשים.** שהנשים דעתן קלות ושמיהן מתרגינה לעבירה:

מלת

למשה ליהושע ולנקדימון. מה מלת קחתיך נמי יעקב

כי שם לא היו רק תשלומין כלתמרי (חולין דף לא:) שמת שתקעה בעבורו זרתה בעבורו ומכאי טעמא נמי לא תתיב מזקיק שלא היו רק תשלומין ליום שנתקצר בימי אחז והכ"ל מלהן לומר דכבר נתקיים תבל תות בעלמת תמוקש לתמוך בתזקיק לא היה מות בעלמת שהכי לא עמד השמש כלל בתקוש אחד מלת שהלך לאמוריו דכבר נתקיים רבה תיכא נמי למ"ד ויש ה' לקיון מות מלמד (ד) שהעמיד לו גלגל חמה:

לא

[1]וידום השמש וירח עמד עד יקום גוי אויביו הלא היא כתובה על ספר הישר מאי ספר הישר א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן זה ספר אברהם יצחק ויעקב שנקראו ישרים שנא' [2]תמות נפשי מות ישרים והיכא רמיזא [3]וזרעו יהיה מלא הגוים [אימתי יהיה מלא הגוים] בשעה שעמדה לו חמה ליהושע [1]ויעמד השמש בחצי השמים ולא אץ לבוא כיום תמים וכמה א"ר יהושע בן לוי עשרים וארבעה [שעי] אזיל שית וקם שית אזיל שית וקם שית כולה מלתא כיום תמים ר' אלעזר אמר שלשים ושית אזיל שית וקם תריסר אזיל שית וקם תריסר עמידתו כיום תמים רבי שמואל בר נחמני אמר ארבעים ושמונה אזיל שית וקם תריסר אזיל שית וקם תריסר עמידתו כיום תמים ר"א אמר שלשים ושש אזיל שית וקם תריסר אזיל שית וקם עשרים וארבעה ולא אץ לבוא כיום תמים [ה] ר' שמואל בר נחמני אמר ארבעים ושמונה אזיל שית וקם עשרים וארבעה אזיל שית וקם כ"ד מקיש עמידתו לביאתו מה ביאתו כיום תמים אף עמידתו כיום תמים [2]תנא כשם שעמדה לו חמה ליהושע כך עמדה לו חמה למשה ולנקדימון בן גוריון יהושע קראי נקדימון בן גוריון גמרא למשה מנלן [3]אתיא אחל אחל כתיב הכא [4]אחל תת פחדך וכתיב התם ביהושע[5]אחל גדלך ורבי יוחנן אמר אתיא תת תת כתיב הכא אחל תת פחדך וכתיב ביהושע [6]ביום תת ה' את האמורי ר' שמואל בר נחמני אמר מגופיה דקרא שמעת ליה [4]אשר ישמעון שמעך ורגזו וחלו מפניך אימתי רגזו וחלו מפניך בשעה שעמדה לו חמה למשה מיתיבי [7]ולא היה כיום ההוא לפניו ואחריו איבעית אימא שעות הוא דלא הוו נפיש כולי האי ואיבעית אימא אבני ברד לא הוו דכתיב [8]ויהי בנוסם מפני בני ישראל הם במורד בית חורון וה' השליך עליהם אבנים גדולות מן השמים עד עזקה וימותו רבים אשר מתו באבני הברד מאשר הרגו בני ישראל בחרב: יהושע י יא

9. ויאמר ללמד בני יהודה קשת הנה כתובה על ספר הישר: שמואל ב א יח

10. יהודה אתה יודוך אחיך ידך בערף אויביך ישתחוו לך בני אביך: בראשית מט ח

11. ועשית הישר והטוב בעיני ה' למען ייטב לך ובאת וירשת את הארץ הטבה אשר נשבע ה' לאבתיך: דברים ו יח

12. ותאת ליהודה ויאמר שמע ה' קול יהודה ואל עמו תביאנו ידיו רב לו ועזר מצריו תהיה: דברים לג ז

13. בימים ההם אין מלך בישראל איש הישר בעיניו יעשה: שופטים יז ו

14. רק למען דעת דרות בני ישראל ללמדם מלחמה רק אשר לפנים לא ידעום: שופטים ג ב

15. ויהי אחרי מות יהושע וישאלו בני ישראל בה' לאמר מי יעלה לנו אל הכנעני בתחלה להלחם בו: ויאמר יהוה יהודה יעלה הנה נתתי את הארץ בידו: שופטים א א-ב

16. וירם הטבח את השוק והעליה וישם לפניו שאול ויאמר הנה הנשאר שים לפניך אכל כי למועד שמור לך לאמר הקעם קראתי ויאכל שאול עם שמואל ביום ההוא: שמואל א ט כד

[1] ג א מיי' פכ"ג מהל' מיסורי ביאה הל' ח סמג לתוין קכו טוש"ע אה"ע סי' כג סעיף ה:

תורה אור השלם

1. וַיִּדֹּם הַשֶּׁמֶשׁ וַיָּרַח עָמַד עַד יִקֹּם גּוֹי אֹיְבָיו הֲלֹא הִיא כְתוּבָה עַל סֵפֶר הַיָּשָׁר וַיַּעֲמֹד הַשֶּׁמֶשׁ בַּחֲצִי הַשָּׁמָיִם וְלֹא אָץ לָבוֹא כְּיוֹם תָּמִים: יהושע י יג

2. מִי מָנָה עֲפַר יַעֲקֹב וּמִסְפָּר אֶת רֹבַע יִשְׂרָאֵל תָּמֹת נַפְשִׁי מוֹת יְשָׁרִים וּתְהִי אַחֲרִיתִי כָּמֹהוּ: במדבר כג י

3. וַיֹּמְאֶן אָבִיו וַיֹּאמַר יָדַעְתִּי בְנִי יָדַעְתִּי גַּם הוּא יִהְיֶה לְעָם וְגַם הוּא יִגְדָּל וְאוּלָם אָחִיו הַקָּטֹן יִגְדַּל מִמֶּנּוּ וְזַרְעוֹ יִהְיֶה מְלֹא הַגּוֹיִם: בראשית מח יט

4. הַיּוֹם הַזֶּה אָחֵל תֵּת פַּחְדְּךָ וְיִרְאָתְךָ עַל פְּנֵי הָעַמִּים תַּחַת כָּל הַשָּׁמָיִם אֲשֶׁר יִשְׁמְעוּן שִׁמְעֲךָ וְרָגְזוּ וְחָלוּ מִפָּנֶיךָ: דברים ב כה

5. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל יְהוֹשֻׁעַ הַיּוֹם הַזֶּה אָחֵל גַּדֶּלְךָ בְּעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יֵדְעוּן כִּי כַּאֲשֶׁר הָיִיתִי עִם מֹשֶׁה אֶהְיֶה עִמָּךְ: יהושע ג ז

6. אָז יְדַבֵּר יְהוֹשֻׁעַ לַייָ בְּיוֹם תֵּת יְיָ אֶת הָאֱמֹרִי לִפְנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמַר לְעֵינֵי יִשְׂרָאֵל שֵׁמֶשׁ בְּגִבְעוֹן דּוֹם וְיָרֵחַ בְּעֵמֶק אַיָּלוֹן: יהושע י יב

7. וְלֹא הָיָה כְּיוֹם הַהוּא לְפָנָיו וְאַחֲרָיו לִשְׁמֹעַ יְהוָה בְּקוֹל אִישׁ כִּי יְהוָה נִלְחָם לְיִשְׂרָאֵל: יהושע י יד

8. וַיְהִי בְּנָסָם מִפְּנֵי יִשְׂרָאֵל הֵם בְּמוֹרַד בֵּית חוֹרֹן וַיְיָ הִשְׁלִיךְ עֲלֵיהֶם אֲבָנִים גְּדֹלוֹת מִן הַשָּׁמַיִם עַד עֲזֵקָה וַיָּמֻתוּ רַבִּים אֲשֶׁר מֵתוּ בְּאַבְנֵי הַבָּרָד מֵאֲשֶׁר הָרְגוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בַּחֶרֶב: יהושע י יא

9. וַיֹּאמֶר לִלְמֹד בְּנֵי יְהוּדָה קֶשֶׁת הִנֵּה כְתוּבָה עַל סֵפֶר הַיָּשָׁר: שמואל ב א יח

10. יְהוּדָה אַתָּה יוֹדוּךָ אַחֶיךָ יָדְךָ בְּעֹרֶף אֹיְבֶיךָ יִשְׁתַּחֲווּ לְךָ בְּנֵי אָבִיךָ: בראשית מט ח

11. וְעָשִׂיתָ הַיָּשָׁר וְהַטּוֹב בְּעֵינֵי יְיָ לְמַעַן יִיטַב לָךְ וּבָאתָ וְיָרַשְׁתָּ אֶת הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְיָ לַאֲבֹתֶיךָ: דברים ו יח

12. וְזֹאת לִיהוּדָה וַיֹּאמַר שְׁמַע יְיָ קוֹל יְהוּדָה וְאֶל עַמּוֹ תְּבִיאֶנּוּ יָדָיו רָב לוֹ וְעֵזֶר מִצָּרָיו תִּהְיֶה: דברים לג ז

13. בַּיָּמִים הָהֵם אֵין מֶלֶךְ בְּיִשְׂרָאֵל אִישׁ הַיָּשָׁר בְּעֵינָיו יַעֲשֶׂה: שופטים יז ו

14. רַק לְמַעַן דַּעַת דרות בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְלַמְּדָם מִלְחָמָה רַק אֲשֶׁר לְפָנִים לֹא יְדָעוּם: שופטים ג ב

15. וַיְהִי אַחֲרֵי מוֹת יְהוֹשֻׁעַ וַיִּשְׁאֲלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בַּייָ לֵאמֹר מִי יַעֲלֶה לָנוּ אֶל הַכְּנַעֲנִי בַּתְּחִלָּה לְהִלָּחֶם בּוֹ: וַיֹּאמֶר יְהוָה יְהוּדָה יַעֲלֶה הִנֵּה נָתַתִּי אֶת הָאָרֶץ בְּיָדוֹ: שופטים א א-ב

16. וַיָּרֶם הַטַּבָּח אֶת הַשּׁוֹק וְהָעֲלִיָּה וַיָּשֶׂם לִפְנֵי שָׁאוּל וַיֹּאמֶר הִנֵּה הִנָּשְׁאַר שִׂים לְפָנֶיךָ אֱכֹל כִּי לְמוֹעֵד שָׁמוּר לְךָ לֵאמֹר הָעָם קָרָאתִי וַיֹּאכַל שָׁאוּל עִם שְׁמוּאֵל בַּיּוֹם הַהוּא: שמואל א ט כד

הגהות הב"ח

(ה) גמ' כיום תמים מכלל דמעיקרא לאו כיום תמים ר' שמואל בר נחמני: (ו) שם לכתיב ביה ועשית היטב וכו' לכתיב ביה בימים: (ז) רש"י ד"ה ספר וכו' ניקבעה הכא ושבשמת: (ד) תוס' ד"ה למשה וכו' מלמד שהזדירה לו גלגל תמה:

לעזי רש"י

הטירי"ל. ערוך. פולפ"א. הבשר שעל עצם הירך.

מוסף רש"י

אתיא אחל אחל. כתיב במלחמת יהושע אחל גדלך ובמלחמת משה כתיב אחל תת פחדך, מה משה נקדמה לו תמה במלחמתו לכתיבי בהדיי, אף משה כך, שכן דרך הכתובין למד סתום מן המפורש בגמרא, בדבור דומה לחבירו, וגזילה אזה אחת מן י"ג מדות שניתנו לו למשה מסיני, ובתחילת סיפרא מפורש (תענית ב.). **עם שתי נשים.** מפני שדעתן קלה וסתיין טוחות להתפתות ולפי תירא זו מתבירתה, שאף היא תעשה כמותה (קדושין פ:).

רבינו חננאל

וידום השמש וירח עמד וגו' מאי על ספר הישר זה ספר בראשית שהוא ספר אברהם יצחק ויעקב שנקראו ישרים כדכתיב תמות נפשי מות ישרים. והיכא רמיזא עמידת השמש וזרעו יהיה מלא הגוים אימתי יהיה כח זרע אפרים ידוע אצל מלא הגוים בשעה שהעמיד חמה ליהושע. כמה עמד. ר' יהושע בן לוי אמר כיום תמים. כ"ד שעה. כיצד אזל שית וקם שית כללו של דבר כיום תמים כו'. פי' כתיב ויעמד השמש בחצי השמים. וכתיב ולא אץ לבוא כיום תמים. כלל עמידתו כיום תמים שהוא כ"ד שעות. כיצד עלה שש כמנהגו עד שהגיע לחצי השמים ועמד שם שש שעות וירד ו' שעות כמנהגו עד שהגיע למערב ולא אץ לבוא כיום תמים ועמד שם ו' שעות אחרות. הרי כ"ד שעות כיום תמים. ר"א אומר כ"ד שעות זולתי י"ב שעות שבכל יום הכל ל"ו שעות. כיצד עלה מן המזרח שש שעות עד שהגיע בחצי השמים ועמד שם י"ב שעות וירד למערב שש שעות וכשהגיע למערב לא אץ לבוא אלא עמד שם י"ב שעות. נמצאת עמידתו בשני מקומות כ"ד שעות כיום תמים.

ר' שמואל בר נחמני אמר עלה כמנהגו ו' ועמד השמש בחצי השמים י"ב וירד ו' ועמד במערב כ"ד שעות שנאמר ולא אץ לבוא אלא עמד כיום תמים כ"ד שעות נמצאת עמידתו בשני מקומות ל"ו שעות. וי"ב כמנהגו הכל מ"ח שעות. איכא דמתני לה אתוספתא גם היא כדרך הזאת. תנא כשם שעמדה לו חמה ליהושע כך עמדה לו למשה ולנקדימון בן גוריון כו'. איני והכתיב ולא היה כיום ההוא לפניו ואחריו לשמע ה' בקול איש וגו'. ופרקי' איבעי תימא עמידה הואי מיהו שעות נפישן כולי האי לא הוה. ואיבעי תימא אבני ברד הוא דלא הוו כדכתיב וה' השליך עליהם אבנים גדולות מן השמים וגו': ויאמר ללמד בני יהודה קשת הנה היא כתובה על ספר הישר. א"ר יוחנן זה ספר בראשית כו'. כדאמרן. והיכא רמיזא ידך בערף אויביך. איזו היא מלחמה שהיא צריכה יד כנגד העורף הוי אומר זה ספר משנה תורה כו'. וירם הטבח את השוק והעליה וישם לפני שאול. מאי והעליה ר' יוחנן אמר שוק ואליה. ר' אלעזר אמר שוק וחזה. ר' שמואל בר נחמני אמר שוק ושופי ומאי והעליה דשופי עילוי שוק קאי: **לא** תתיחד אשה עמהן מפני שחשודין על העריות